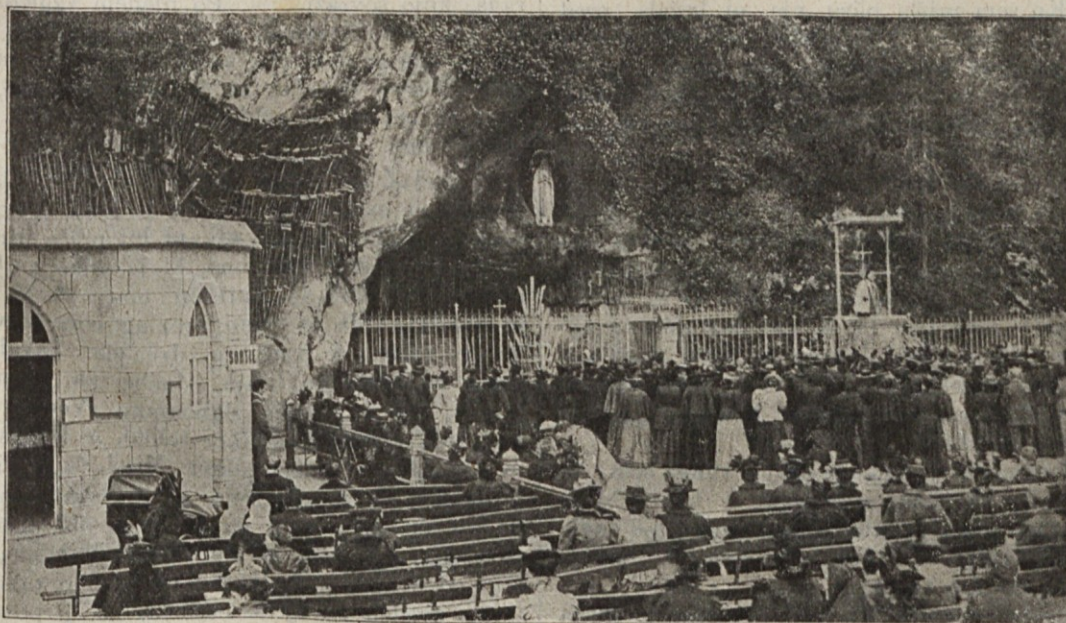
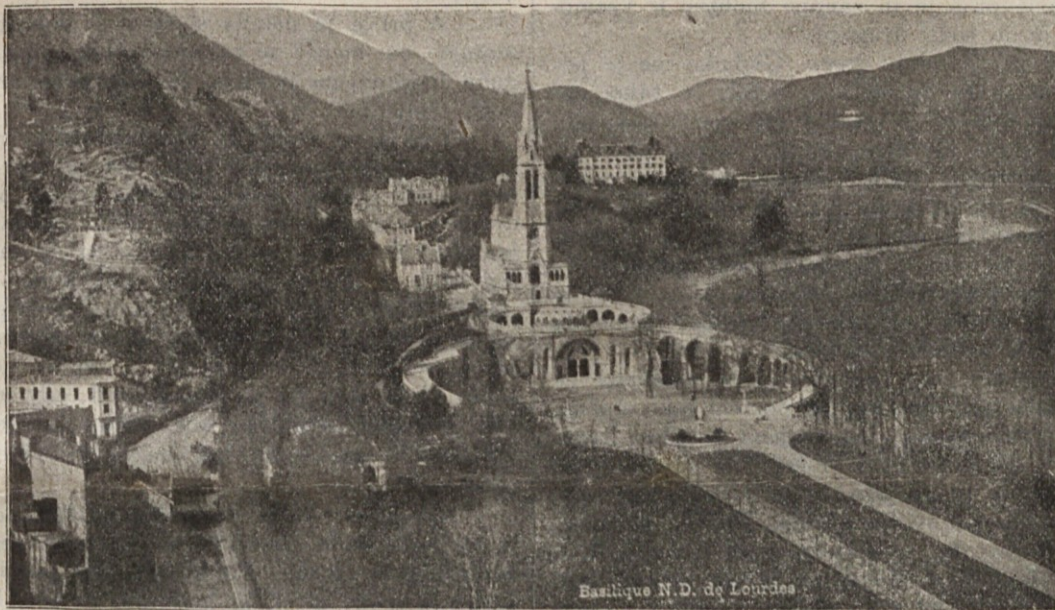

DRUŽINSKI PRIJATELJ

POUČNO-ZABAVNA ILUSTRIRANA PRILOGA „ZARJE“.

— Izhaja vsako drugo soboto —

1. Lurška cerkev in nje okolica. - 2. Lurška jama.

Zavržena.

(Črtica. Spisala Marica Topolnikova.)

Hodila je po svetu od kraja do kraja, od hiše do hiše, proseč milodarov. V sobo ni stopila nikjer, ker se je bala ljudi. Ako je pa našla koga zunaj, je rada pričakala, da ji je kaj prinesel, ako pa ne, je šla molče dalje. Na prvi pogled je bila videti hudobna, če jo je pa človek natančneje opazoval in zasledoval njena pota, je slišal njene globoke vzdihne, njene prošnje in zaupne molitve k Vsemogočnemu, in jo sodil drugače.

Nekoč je šla mimo mene. Globoko me je pogledala v oči. Oh te oči! . . . Bile so tako nedolžne; a v njih se je zrcalilo vse njeno trpljenje, videla sem skozi nje njeno gorje, videla pa tudi njeno nepokvarjeno dušo. Stopila je naglo mimo mene, kot bi slutila moje misli ob njenem pogledu. Gotovo je tudi ona spoznala, da je ne zaničujem, da čutim z njo, ker se je skoro malo ustavila. — Tudi jaz sem postala in se ozrla za njo. A ko je videla, da jo gledam, se je naglo obrnila, zasmejala in skoro divje zavpila: „zavržena . . .!“

Še bolj kot prej, sem se začela zanimati za njo. Premišljevala sem, kaj naj pomeni tako otožno, ob enem tako obupno izgovorjena beseda: „zavržena . . .!“ Od koga neki bi naj bila zavržena, ko je pa ljudje ne preganjajo, in ji povsod, kjer poprosi, da o dar po svojih močeh. Mogoče pa njena preteklost!? Da, da, preteklost, v tej se mora skrivati njeno trpljenje. Moralo se je pač nekaj zgoditi, kar ji provzroča tako grenke spomine. „Zavržena . . .!“ Ta klic, ki mi je še vedno donel po ušesih, me je osrčil, da sem se obrnila in šla proti nji. Stala je še vedno na istem mestu, ni se premaknila. Ko sem prišla blizu nje, ni bežala pred menoj, kakor sem si bila mislila, ampak stopila par korakov proti meni. Prijela sem jo za roko in jo povabila, naj pojde z menoj. Ni se obotavljala. Šle sve počasi, nobena ni upala začeti govoriti, kot bi se bali druga druge.

Prišli sve do vaše gostilne. Povabila sem jo, naj stopi za menoj. Rada me je ubogala. Sedli sve v kot k majhni mizici, kjer sem mislila, da naju ne bo nihče motil. Ko se je nekoliko okrepčala, mi je molče podala desnico, kot bi se mi hotela zahvaliti; med tem pa je že pograbila svojo košarico in hotela oditi. Jaz pa je nisem pustila in jo tako dolgo nagovarjala, da je zopet sedla. Opomnila sem jo tudi na ono, s tako bolestjo izgovorjeno besedo: „zavržena . . .!“

Pogledala me je nekam divje, videla sem, da se je spomnila na nekaj strašnega. A kakor bi se ustrašila samo sebe, je hitro spremenila svojo naglo jezo v dobro voljo in kakor sem opazila, bila je pripravljena mi vse zaupati.

Dolgo sve govorili. Ta čas, kar sem govorila z njo, — z njo, kojoj so smatrali ljudje za slaboumno, ta čas lahko prištevam k šoli svoje mladosti. Poslušati človeka in slušati od njega kaj takega, česar se ne zdi zmožen, ker mu je v pre-

obitem trpljenju otemnel duh in to po krivdi drugih, zraven pa videti njegovo blago dušo in pošteno srce, to mora vsakemu omehčati srce. — Tako je bilo meni, ko sem poslušala deklet, koje si ni bilo krivo samo svoje nesreče, kakor mi je v pretrganih stavkih povedala sama. Iz vsake besede sem razvidela, da tudi ona, ki je najzadnja povsod, trpi, da čuti in se zaveda svojih pravic, ki bi ji lahko pomagali, a nočejo, ker nimajo pojma, kaj je človeško gorje.

Tudi ona je imela lep dom, dobre stariše, kratko, otroška leta je preživela v sreči in zadovoljstvu.

A prišla je nemila smrt in ji pobrala dobro mamico, ne meneč se za njene obile solze. Ta izguba najdražjega ji bitja, je bila prvi vzrok njene trpljenja.

Oče se ni menil za njene prošnje, naj ji ne spravlja druge matere v hišo, ker ne more biti nobena tako pridna, kakor je bila prva, in se je drugič oženil. To pa ni bila žena, ampak prava hudoba. Ni ljubila moža, hčerke pa še manj. Sedaj še le je revica spoznala, kaj pomeni beseda „mati“. Redno jo je obiskovala na pokopališču, a imela je le več ni. Dokler ni imela mačeha svojih otrok, se je še dalo izhajati, a potem je ljubila samo svoje, ona pa je bila povsod zavržena. Dobila je vselej najzadnja kos kruha in še tistega tako majhnega in tankega, da se je videlo daleč skozi.

Ubogi otrok, ki ne rasteš ljubljene od starišev in ne gojiš lepih spominov na brate in sestre. Obžalovanja si vreden! Po kratki lepi zarji tvojega življenja se že usipljejo hudourni oblaki, ki jo zakrijejo. In potem, ali še posije spet solnce sreče!?

Tudi tam so otroci rastle in začeli spoznavati, da mati ne ljubi vseh enako, da je ena, koje nima rada, kojoj sovraži . . . Po njenem vzgledu so delali tudi oni. Sovražili so jo, vseh hudobij in vsega zla je morala biti ona sama kriva. Nič ni pomagala očetova beseda, ki je sicer spoznal, kaj je prav in kaj ne, a veliko ni smel govoriti radi hudobne žene.

Nekoč so zažgali otroci živinske hleve. Vse je zgorelo, samo hiša ne, ker je stala nekoliko oddaljena. Kakor po navadi, ni bil nihče drugi požara kriv, kakor ona, ona, ki je bila najbolj nedolžna. Povedali so starišem, mati jo je napodila in preklela. Šla je nemo, brez ugovora, z namenom da gre služiti. A prišlo je drugače. Tavalala je po svetu od kraja do kraja, službe pa si ni nikjer dobila, ker je postala slaboumna. Vedela je sicer vse, tudi razumela kolikor toliko, le ljudi se je bala in obstanka ni imela nikjer. Misel, da je imenovana požigalka, da je zavržena, jo je begala od kraja do kraja; zdelo so ji je, da če je od tistih ljudi zavržena, od kojih bi morala biti ljubljena, bo potem od drugih še bolj. No pa ni bilo tako. Ko so ljudje zvedeli za njeno nesrečo, so ji povsod radi dali prenočišče in kos kruha. Le neumna otročad, ki ne pozna trpljenja, je včasih letala in vpila za njo, dokler je ni zagledal kak starejši človek in je razgnal.

Jaz sem jo tolažila, kolikor sem mogla. Ali me je vse razumela, ne vem, le to vem, da sem bila vsa srečna, ko sem videla njen hvaležen pogled.

Potrpi, blaga deklica, prišel bo tudi za te dan plačila, dan, v katerem bo konec tvojemu trpljenju; prišel pa bo tudi čas, ko bodo morali dati odgovor tisti, koji so te preganjali, po krivici, prekleli brez vzroka . . .

Tako sem ji želela, ko sem zopet gledala za njo, zavrženo, dokler se za ovinkom ni skrila mojim očem.

* * *

Preteklo je nekaj tednov. Po vasi se je raznesla novica, da je bližnja reka vrgla na suho žensko truplo. Ljudje so hiteli gledat, in jaz sem bila med njimi. In koga smo videli? Njo, ki je hodila od kraja do kraja, od hiše do hiše, proseč pri usmiljenih ljudeh. Videli smo njo, ki je bila zavržena od rodnih ljudi, njo, ki si ni bila sama kriva, da je iskala zavetja v mrzlih valovih . . .

Stresla sem se. Ne zavrzi je Ti Pravični, sem želela v duhu; ako je bila zavržena od ljudi, usmili se je Ti, ki si usmiljen.

Pismo iz Afrike.

J. Dupont, apostolski vikar v Chilubuli v Afriki, je poslal na glavno voditeljico Klaverjeve družbe sledeče zanimivo pismo:

Vaš velezanimiv časopis mi redno prinaša poročila o raznih afrikanskih misijonih. Kako me to tolaži in osrčuje pri mojem delovanju! Saj uvidim iz tega, da naš apostolski vikarjat ni edini, pri katerem se veselje in žalost redno in pošteno menjavata. Zadnje mesece sem prepotoval po naših gozdih kakih 1300 do 1400 km. in pri tem obiskal lepo število zamorskih vasi. Povsod sem razlagal katekizem. Dobri črnci so me pridno poslušali; kar požirali so kakor gladni moje besede o novem nauku, ki ga danes prvokrat čujejo. V mali vasici, ki šteje kakih 5—600 duš, se prebivalci kar niso naveličati mogli, tako so me radi poslušali. Vzvišene resnice naše svete vere so napravile nanje tako globok vtis, da sem bil prisiljen trikrat na dan poučevati. Ko sem hotel potem zvečer stopiti v svoj čoln (izdolbeno deblo), je hitro zbral vaški poglavar vse prebivalce skupaj, ter jim velel: „Sedite, posedite na tla, da nam more oče še enkrat pripovedovati o ljubem Bogu!“ Ko sem jim torej govoril še enkrat, smo se morali pa vendar ločiti. A prav gotovo, ločitev od teh ubogih ljudi mi ni bila lahka; kajti komaj se je začel moj čoln premikati, zažene cela množica glasen krik, in še do'go smo jih slišali klicati: „Oče, oče, pridi vendar kmalu nazaj! . . . Pošlji nam vendar misijona'jev, da nas učijo! . . . Mi nočemo umreti pogani!“ Te besede

so mi segale kakor nož v srce, globoko užaljen dejal sem pri sebi: „O, da bi pač imel na razpolago tisoče in tisoče, da bi stavil zdaj kapelice za te dušice, da bi jim poslal katehistov, ki bi jih poučevali! Ali naj tako dobri ljude umirajo brez sv. krsta? . . .“

Po vseh drugih vaseh, ki sem jih obiskal — in teh je na stotine, — sem našel isto gorečnost, so me istotako prijazno sprejemali. Sredi gozda nalemim nekoč na dve osamljeni kočici. Kaj bom li tu našel? V eni leži uboga umirajoča zamorska ženica na tleh. Takoj sedem k njej ter jo začnem brez obotavljanja poučevati. Čez dve uri sem jej že mogel podeliti sv. krst, ki ga je prejela polna hrepenenja, obujaje dejanja vere in pa ljubezni do Boga. Prav ganljivo je bilo, kako sta si njena dva otroka, ki še tudi misijonarja nista nikoli videla, zapomnila moje besede ter jih svoji umirajoči materi zopet in zopet narekovala. Ko sem se potem jel spravljati od onod, sta me na vsak način hotela spremljati nekaj časa; vmes sta me pa čisto drobno spraševala, kaj se bo zdaj zgodilo z njuno materjo in česa se mora ogibati, da ljubega Boga več ne bo razžalila.

To pa ni bilo edinokrat, ampak prav pogosto sem bil tekom svojega trimesečnega potovanja pričča takih in podobnih ganljivih prizorov. Zakaj torej ne začnem, da bi postavil vsaj par kapelic več, kjer bi učil in krščeval te dobre ljudi, ki so tako dovzetni za krščanstvo? — Tako sem se vpraševal domov grede. Da, zakaj pa ne? Moja prazna denarnica mi daje odgovor, ki pa žal ne obljublja kaj p sebnega. Mej tem pa! . . . Kako žalostno iznenadenje me je čakalo ko sem prišel domov! Naša cerkev, ki se je ponosno imenovala „stolnica“ (katedrala), je postala — groblja. Predno sem bil odpotoval, sem še 150 osebam v njej podelil sv. krst. Zdaj je bila celoma razsuta in podrta. Naj li ne mislim na dejanje peklenskega maščevanja? Kaj mi zdaj preostaja drugega, ko da zopet stegam roko, če hočem te razvaline zopet vzdigniti iz sipin? Obračam se s polnim zaupanjem na Vašo in Vaših ljubih „Odmev“-ovih bravev v občeznano darežljivost, spoštovana gospa glavna voditeljica, in imam trdno nado, da bom s pomočjo Vaše velikodušne podpore postavil novo cerkev — poleg pa še tudi tiste kapelice, o katerih sem sanjal. — Bodite vi in vsi dobrotniki zagotovljeni, da bodo mnogoštevilni dobri zamorski kristjani v teh cerkvah neprestano pošiljali za Vas zahvalne molitve gori v nebeške višave.

Za kratek čas

Najboljši nasvet.

Pred nekim ameriškim sodiščem je stal pred kratkim nek mož, ki je bil obsojen tatvine. Ker ni imel nobenega zagovornika, je prosil predsednik

sodišča enega izmed odvetnikov, ki so bili slučajno v dvorani, naj se z obtoženim nekaj časa posvetuje in potem prevzame zagovornišтво. Oba moža zapustita sodno dvorano. Čez dvajset minut pride odvetnik nazaj, pa brez obtoženca.

„No“, ga praša predsednik, „kje pa imate obtoženca?“

„Ušel je“, glasil je odgovor. „Naročili ste mi, naj mu dam za njegov slučaj najboljši nasvet. Ker pa mi je obstal, da je kriv, sem prišel do prepričanja, da je za njega najbolje, ako pobere svoja sila in kopita. To sem mu tudi nasvetoval, in on se takoj poslužil mojega sveta.“

Pravijo, da so sodniki napravili zelo čudne obraze, ko so to slišali.

Vesten hlapec.

Nek čudak si je vedno zbiral služabnike. Noben mu ni bil po volji. Ko vzame zopet rovega hlapca v službo, ga pozove k sebi in mu reče:

„Poslušaj, jaz ničem slab človek, samo na kratko ukazujem, zato je treba le, da razumeš moje misli. Tako na primer, ako rečem: „Prinesi mi britev, da se bom obril“, mi moraš donesti tudi gorke vode, milo, brisalko, kratko rečeno vse, kar je potrebno. Enako mora biti pri vsaki stvari.“

Vse je šlo gladko nekaj časa. Nekega dne pa oboli gospod in pošlje po zdravnika. Hlapec odide. Še-le čez par ur se vrne domov.

„Hvala Bogu, da si že vendar enkrat tu“, mu reče gospodar.

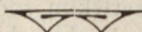
„Oprostite, milostivi gospod. Šel sem po zdravniku, po notarja za oporoko, po duhovnika, ako se želite izpovedati in k mizarju po krsto, če umr.te.“

Hlapec se je ravnal natanko po gospodarjevem navodilu.

Posledica kratkovidnosti.

Neki nadzorik na Nizczemskem je prejel sledeče pismo: „V odgovor na Vaše pismo, v katerem me pozivljate, naj svojo hčer nemudoma pošljem v šolo, Vam naznanim, da bo moja hč po preteku enega tedna stopila v zakonski stan; njen bodoči sprog odločno nasprotuje, da bi šla še enkrat, v šolo, ker govori brez pogrška holandsko, nemško, francosko in angleško in je tudi muzikalično naobražena. V gospodinjstvu je tudi izvr tno poučena. Tudi jaz kot oče protestiram, da bi hči še obiskovala šolo, čeprav zna že sama samostojno misliti, ker ona je že davno polnoletna in je nastopila že trideseto leto svoje starosti“. Ta čuden slučaj je provzročil kratkovidni občinski tajnik, ki je bral rojstno leto omenjene hčere 1897 namesto 1877.

V zadregi.

Profesorja Jazbec in Vrabc sta potovala po železnici v B. Njim nasproti je sedela žena, ki je kmalu začela govoriti s profesorjem Jazbecom:

„Jaz pridem ravno iz mesta M.“, je jela pripovedovati. „Tam imam bolno sestro; imela je otekline in dr, Vrabc jo je tako slabo zdravil, da je že štiri mesece v postelji.“

„Torej le pomenite se s tem gospodom tu“, rekel je Jazbec na prijatelja kazaje, „ta je namreč profesor Vrabc.“

Gospa je zarudečila in rekla:

„Ah, prosim oprostite, ni bil dr. Vrabc, ker jaz sem se pomotila, bil je dr. Jazbec.“

„Torej se morate k temu gospodu obrniti“, odvrne profesor Vrabc na prijatelja kazaje, „ta je gospod Jazbec.“

X. . . in Prešeren.

X. je bil zelo domišljav pesnik, kakoršnih je dandanes prav mnogo. Nekoč je šel s svojim znanecem mimo hiše, kjer je umrl slavni pesnik Prešeren. Oba sta obstala pred hišo in brala spominsko ploščo, katera je bila vzdana na steno.

„Ti kaj praviš“, reče pesnik. „kadar bom jaz umrl, kaj bodo pa meni napisali?“

„Tri besede.“

„Katere?“

„Odda se stanovanje.“

Prah-blato!

„Mama, ali je res, da smo ljudje prah?“

„Gotovo, sinček moj, gospod župnik je to tudi v zadnji pridigi povedal.“

„Potemtakem, ko bo deževalo, postanemo blato?“

Dobro je odgovoril.

Nek feldvebel je kričal na nekega novinca; obsipal ga je s priimki, kakoršnih so pač vajeni taki ljudje. Slednjič vpraša novinca:

„Norec, ali so vsi v tvoji družini taki tepci, kakor ti?“

„Oh ne, moj brat je še bolj neumen.“

„Nemogoče! Kaj pa je ta žival, tvoj brat?“

„Feldvebel, kakor vi!“

Otročja radovednost.

Otrok praša očeta: „Kakšna hiša je to?“

Oče: „Zavod za slepce.“

Otrok začudeno: „Za slepce?“

Oče: „Da za slepce; zakaj se ti zdi to tako čudno?“

Otrok: „Čudim se, ker ne vem, zakaj ima potem ta hiša okna!“

